

DOMSTOLENS DOM (femte avdelningen)  
den 13 november 2003 \*

I mål C-153/02,

angående en begäran enligt artikel 234 EG, från Giudice di pace di Genova (Italien), att domstolen skall meddela ett förhandsavgörande i det vid den nationella domstolen anhängiga målet mellan

Valentina Neri

och

European School of Economics (ESE Insight World Education System Ltd),

angående tolkningen av artiklarna 39 EG, 43 EG et 49 EG, rådets beslut 63/266/EEG av den 2 april 1963 om allmänna principer för genomförande av en gemensam yrkesutbildningspolitik (EGT 63, s. 1338; svensk specialutgåva, område 16, volym 1, s. 3) och rådets direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis om behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (EGT L 19, s. 16; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 192),

meddelar

\* Rättegångsspråk: italienska.

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

sammansatt av tillförordnade avdelningsordföranden på femte avdelningen D.A.  
O Edward samt domarna A. La Pergola och S. von Bahr (referent),

generaladvokat: F.G. Jacobs,  
justitiesekreterare: avdelningsdirektören L. Hewlett,

med beaktande av de skriftliga yttranden som har inkommit från:

- Valentina Neri, genom A. Rocca, avvocato,
- European School of Economics, genom G. Conte och E. Minozzi, avvocati,
- Italiens regering, genom I.M. Braguglia, i egenskap av ombud, biträdd av M. Massella Ducci Teri, avvocato dello Stato,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom E. Traversa och M. Patakia, i egenskap av ombud,

med hänsyn till förhandlingsrapporten,

efter att muntliga yttranden har avgivits vid förhandlingen den 13 februari 2003 av: European School of Economics, företrädd av G. Conte, G. Giacomini och C. G. Izzo, avvocati, Italiens regering, företrädd av A. Cingolo, avvocato dello Stato, och kommissionen, företrädd av E. Traversa,

och efter att ha hört generaladvokatens förslag till yttrande den 10 april 2003,

följande

## Dom

- <sup>1</sup> Giudice di pace di Genova har, genom beslut av den 18 april 2002, som inkom till domstolen den 26 april samma år, med stöd av artikel 234 EG ställt tre frågor om tolkningen av artiklarna 39 EG, 43 EG och 49 EG, rådets beslut 63/266/EEG av den 2 april 1963 om allmänna principer för genomförande av en gemensam yrkesutbildningspolitik (EGT 63, s. 1338; svensk specialutgåva, område 16, volym 1, s. 3) och rådets direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988 om en generell ordning för erkännande av examensbevis över behörighetsgivande högre utbildning som omfattar minst tre års studier (EGT L 19, 1989, s. 16; svensk specialutgåva, område 6, volym 2, s. 192).

## Tillämpliga bestämmelser

### *De gemenskapsrättsliga bestämmelserna*

2 I artikel 43 EG föreskrivs följande:

”Inom ramen för nedanstående bestämmelser skall inskränkningar för medborgare i en medlemsstat att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium förbjudas. Detta förbud skall även omfatta inskränkningar för medborgare i en medlemsstat som är etablerad i någon medlemsstat att upprätta kontor, filialer eller dotterbolag.

Etableringsfriheten skall innefatta rätt att starta och utöva verksamhet som egenföretagare samt rätt att bilda och driva företag, särskilt bolag som de definieras i artikel 48 andra stycket, på de villkor som etableringslandets lagstiftning föreskriver för egna medborgare, om inte annat följer av bestämmelserna i kapitlet om kapital.”

3 Rådets direktiv 89/48 har till syfte att underlätta för gemenskapsmedborgare att utföra all den yrkesverksamhet som i en värdmedlemsstat är beroende av att en postgymnasial utbildning avslutats, förutsatt att de har ett sådant examensbevis som förberett dem för denna verksamhet och som tilldelats efter minst tre års avslutade studier och utfärdats i en annan medlemsstat.

4 I artikel 1 a i direktiv 89/48 föreskrivs följande:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

a) Examensbevis: varje utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis, eller varje samling av sådana bevis eller annat bevismaterial

— som har utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat och som utformats i enlighet med statens lagar och andra författningar,

— som utvisar att innehavaren med godkänt resultat avslutat en postgymnasial utbildning om minst tre år eller på deltid under motsvarande längre tid vid ett universitet eller en högre läroanstalt eller annan institution på motsvarande nivå, och där så är lämpligt, att han med godkänt resultat avslutat den utbildning som krävs utöver den postgymnasiala utbildningen,

— som utvisar att innehavaren har de yrkesmässiga kvalifikationer som krävs för att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat,

förutsatt att den utbildning som intygas i utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis huvudsakligen ägt rum i gemenskapen, eller att innehavaren har tre års yrkeserfarenhet enligt intyg från den medlemsstat som erkände ett tredje lands utbildnings-, examens- eller annat behörighetsbevis.

Det följande skall betraktas på samma sätt som ett examensbevis i enlighet med det första styckets innebörd: varje bevis eller annat bevismaterial som utfärdats av en behörig myndighet i en medlemsstat, om det utfärdats efter en med godkänt resultat genomförd utbildning i gemenskapen och är erkänt av en behörig myndighet i denna medlemsstat såsom likvärdigt, och om det ger samma rättigheter när det gäller att utöva ett reglerat yrke i denna medlemsstat.”

- 5 Enligt artikel 2 första stycket i direktiv 89/48 är direktivet tillämpligt på varje medborgare i en medlemsstat som vill utöva ett reglerat yrke i en värdmedlemsstat, som egen företagare eller som anställd.
- 6 Enligt andra principen punkt e i rådets beslut 63/266 skall den gemensamma yrkesutbildningspolitiken ha som mål att undvika skadliga avbrott såväl mellan genomförd allmän skolutbildning och påbörjad yrkesutbildning som under den senare.

### *De italienska bestämmelserna*

- 7 Giudice di pace di Genova har i sin begäran om förhandsavgörande redogjort för de italienska bestämmelserna på följande sätt.
- 8 Artikel 170 i Regio Decreto n° 1592 om approvazione del testo unico delle leggi sull'istruzione superiore (kungligt dekret om godkännande av den konsoliderade lagstiftningen om den högre utbildningen) av den 31 augusti 1933) (ordinarie

tillägg till GURI nr 283 av den 7 december 1933, nedan kallat kungligt dekret nr 1592/33) har följande lydelse:

”Akademiska examensbevis som har erhållits utomlands saknar juridisk giltighet [i Italien], såvida ingen särskild lagstiftning härom har utfärdats.

Den som hos utländska högre läroanstalter har erhållit ett av de examensbevis som anges i en förteckning som godkänts och i förekommande fall ändrats genom dekret av utbildningsministern kan hos ett av de universitet eller en av de inrättningar [för högre utbildning] som anges i tabellerna A och B erhålla den titel som motsvarar den som vederbörande har erhållit utomlands.

Såvida det är fråga om akademiska titlar som inte återfinns på den förteckning som avses i föregående stycke kan ministern, efter att ha hört behöriga akademiska myndigheter och verkställande utskottet vid första avdelningen vid Högsta rådet för nationell utbildning, förklara att det examensbevis som har erhållits utomlands har samma värde som motsvarande examensbevis som utfärdas av [italienska] universitet eller inrättningar [för högre utbildning] eller tillåta den berörde att delta i tentamina för magister- eller universitetsexamen med fullständig eller delvis dispens från att delta i de tentamina som föreskrivs i universitetets eller inrättningens [för högre utbildning] föreskrifter för motsvarande utbildningsprogram.”

- 9 Artikel 332 i kungligt dekret nr 1592/33 har följande lydelse:

”Fram till dess att det ministeriella dekretet om godkännande av den förteckning som avses i artikel 147 har utfärdats kan italienska medborgare utomlands, ita-

lienare som inte är medborgare i Konungariket Italien samt utlänningar antas till universitet och inrättningar [för högre utbildning] för det år på utbildningsprogrammet för vilket behöriga akademiska myndigheter har bedömt att de examensbevis för gymnasieutbildning och högre utbildning som erhållits utomlands är tillfyllest.

Fram till dess att det ministeriella dekret om godkännande av den förteckning som avses i artikel 170 har utfärdats kan de behöriga akademiska myndigheter som ombes att erkänna akademiska examensbevis som erhållits utomlands efter en bedömning i det enskilda fallet, såvida det är fråga om examensbevis som har utfärdats av utländska universitet eller inrättningar [för högre utbildning] med ett utmärkt renommé, och med beaktande även av vad som har studerats utomlands och av de särskilda och allmänna tentamina som avlagts där, förklara att det utländska examensbeviset i alla avseenden har samma värde som motsvarande examensbevis som utfärdas av [italienska] universitet och inrättningar [för högre utbildning] eller tillåta den berörde att delta i tentamina för magister- eller universitetsexamen med fullständig eller delvis dispens från att delta i de tentamina som föreskrivs i universitetets eller inrättningens [för högre utbildning] föreskrifter för motsvarande utbildningsprogram.”

- 10 I artikel 8.1 i legge n° 341 di riforma degli ordinamenti didattici universitari (lag om reform av organisationen av universitetsutbildningen) av den 19 november 1990 (GURI nr 274 av den 23 november 1990, s. 6) (nedan kallad lag nr 341/90) stadgas följande:

”Universiteten kan, i enlighet med närmare bestämmelser som utfärdas av varje enskilt lärosäte, samarbeta med offentligrättsliga och privaträttsliga personer för att organisera sådana utbildningsprogram och sådan kulturell verksamhet och sådana utbildningsåtgärder som avses i artikel 6 i förevarande lag. De kan bilda konsortier, även privaträttsliga sådana, och sluta avtal om detta.”

- 11 I cirkulär nr 228 av den 3 oktober 2000 av ministeriet för universitet och vetenskaplig och teknologisk forskning anges att erkännande i Italien av examensbevis som har erhållits utomlands fortfarande regleras genom artikel 332 i kungligt dekret nr 1592/33, medan det enda som kan tillåtas med stöd av lagstiftningsdekret nr 115 av den 27 januari 1992 om införlivande av direktiv 89/48 är utövning av ett yrke som vederbörande redan har utövat i sitt hemland (GURI nr 40 av den 18 februari 1992).
- 12 I en informationsskrivelse från utrikesministern föreskrivs, i enlighet med samma ministers not nr 442 av den 30 april 1997 om utbildningsprogram som till en del har genomgått i Italien, att ett utländskt examensbevis endast kan bli föremål för ett förfarande för erkännande om det åtföljs av ”intyg från det italienska konsulatet i det främmande land där examensbeviset har utfärdats vilket styrker att den berörde faktiskt har vistats där under hela sin universitetstid.”
- 13 I den not som utfärdades av ministeriet för universitet och vetenskaplig och teknologisk forskning den 8 januari 2001 anges att ”de examensbevis som utfärdats av universitet som är godkända i Storbritannien endast kan erkännas i Italien om de har erhållits efter att studenten i vederbörlig ordning har deltagit i all undervisning vid detta universitet eller vid ett annat utländskt institut som erbjuder samma utbildningsnivå. Sådana examensbevis som utfärdas till italienska medborgare på grundval av studieperioder som har fullgjorts vid filialer eller privata institutioner som är verksamma i Italien med vilka studenten har slutit ett privaträttsligt avtal kan således inte godkännas.”

### Målet vid den nationella domstolen

- 14 Valentina Neri skrev in sig vid Nottingham Trent University (nedan kallat NTU) i avsikt att efter att ha genomgått ett fyraårigt universitetsprogram avlägga examen i samhällsvetenskap med internationell inriktning (Bachelor of Arts with honours in International Political Studies).

- 15 NTU är ett universitet som omfattas av lagstiftningen i Förenade kungariket och som ingår i förteckningen över organ som är behöriga att efter genomgången fyraårig universitetsutbildning utfärda universitetsexamensbevis (Bachelor of Arts with honours) som är juridiskt giltiga.
- 16 NTU sköter den undervisning som ges vid dess säte i Förenade kungariket, där de slutliga examensbevisen utfärdas.
- 17 I section 216 i Education Reform Act 1988 föreskrivs dock ett annat system, enligt vilket universiteten kan utfärda examensbevis.
- 18 Enligt denna bestämmelse skall utbildningsministern godkänna en förteckning över organ som kan ge all undervisning för erhållande av ett examensbevis, vilket utfärdas av ett godkänt organ och godkänns av detta organ eller för organets räkning. Av beslutet om hänskjutande framgår att European School of Economics (ESE Insight World Education System Ltd) (nedan kallat ESE) ingår i denna förteckning.
- 19 Av beslutet att begära förhandsavgörande framgår även att detta organ är en Higher Education College (högre läroanstalt) som enligt undervisningsstrukturen i Förenade kungariket har befogenhet att organisera och ge universitetsutbildning som har godkänts av NTU.
- 20 ESE, som har bildats såsom en kapitalassociation med begränsat ansvar, är ett bolag som har sitt säte i Förenade kungariket och har olika inrättningar i andra medlemsstater. Bolaget är registrerat vid Roms handelskammare i den juridiska formen bolag som har bildats enligt lagstiftningen i en annan medlemsstat. Det har tolv filialer i Italien.

- 21 ESE utfärdar inte sina egna examensbevis, utan organiserar mot vederlag undervisning för de studerande som är inskrivna vid NTU i enlighet med studieprogram som godkänns av det sistnämnda universitetet, vilket senare utfärdar det slutliga universitetsexamensbeviset (Bachelor of Arts with honours). Kvaliteten på ESE:s undervisning är även föremål för kontroll från det allmännas sida genom det regeringen underställde verket The quality Assurance Agency for Higher Education.
- 22 För att undvika de höga ekonomiska kostnader som skulle ha uppkommit om hon hade vistats i Förenade kungariket under hela sin studietid hade Valentina Neri beslutat att genomgå universitetsundervisningen i Italien hos ESE. Efter att ha skrivit sin sig som förstaårsstuderande vid ESE:s kurs i Genua (Italien) och i förskott ha erlagt 4 000 000 ITL (2 065,83 euro) till ESE fick hon av officiella italienska källor reda på att ESE inte hade befogenhet att ge universitetsutbildning och att examensbevis som utfärdades av universitetet inte kunde erkännas i Italien om de hade erhållits till följd av studieperioder i Italien, även om beviset var lagligen erkänt i Storbritannien.
- 23 Valentina Neri, som ansåg att hon erlagt betalning utan grund och som inte hade kunnat förmå ESE att frivilligt återbetala det belopp som hon hade erlagt, vände sig till Giudice di pace di Genova och yrkade att ESE skulle förpliktas att återbetala det ifrågavarande beloppet till henne.
- 24 Till stöd för sin talan ingav Valentina Neri ett antal cirkulär utfärdade av ministeriet för universitet och för vetenskaplig och teknologisk forskning, vilka enligt hennes mening visade att hennes käromål var välgrundat.

- 25 Giudice di pace di Genova har angivit att ESE är ett privat företag som gemenskapsrättsligt sett bedriver sin verksamhet på marknaden för undervisningstjänster, i vinstsyfte. De studenter vid NTU som har för avsikt att följa den undervisning som ESE tillhandahåller sluter avtal med ESE, vari det stipuleras att ett belopp skall erläggas. Detta belopp utgör vederlag för ESE:s tjänster.
- 26 ESE tillhandahåller genom sitt driftställe i Italien samma tjänster på italienskt territorium som dem som företaget i fråga är behörigt att tillhandahålla i sin egen ursprungsstat, i full överensstämmelse med lagstiftningen i värdlandet.
- 27 Giudice di pace di Genova har angivit att ministeriet för universitet och för vetenskaplig och teknologisk forskning samt utrikesministeriet har utfärdat cirkulär och noter där det anges att examensbevis som utfärdas av universitet i medlemsstaterna endast kan erkännas i Italien om studenterna har följt undervisningen i den medlemsstat där examensbeviset har utfärdats. Däremot erkänns inte examensbevis som utfärdats till italienska medborgare på grundval av studieperioder vid läroanstalter som bedriver verksamhet i Italien och med vilka dessa universitet har slutit privaträttsliga avtal. Den hänskjutande domstolen finner att dessa noter och cirkulär skulle kunna avskräcka studenterna från att följa denna universitetsutbildning och att de därutöver kan förhindra att universitetsexamensbevis som utfärdats av utländska universitet används på det nationella territoriet.
- 28 Av denna anledning anser Giudice di pace di Genova att nämnda administrativa praxis, som är av föreskriftsart eftersom den tillämpas av alla organ inom den offentliga förvaltningen, kan ha som verkan att avskräcka studenter från att anmäla sig till denna universitetsutbildning och, såsom i förevarande fall, att studenterna återkallar sin anmälan till undervisningen.

- 29 Enligt Giudice di pace di Genova kan denna administrativa praxis således utgöra ett hinder för den fria rörligheten för personer, etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster.
- 30 För övrigt anser Giudice di pace di Genova att de italienska myndigheternas administrativa praxis eventuellt är oförenlig med direktiv 89/48, såvida de rättigheter som följer av detta direktiv kan åberopas av medborgarna i medlemsstaterna innan de har erhållit sådant examensbevis som avses i artikel 1 i direktivet.
- 31 Giudice di pace di Genova har därutöver påpekat att beslut 63/266, vari föreskrivs att den gemensamma yrkesutbildningspolitiken skall syfta till att undvika skadliga avbrott såväl mellan genomförd allmän skolutbildning och påbörjad yrkesutbildning som under den senare, skulle kunna utgöra hinder för de italienska myndigheternas administrativa praxis.

### Tolkningsfrågorna

- 32 Genom beslut av den 18 april 2002 vilandeförklarade Giudice di pace di Genova målet och ställde därvid följande tre tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Är sådana bestämmelser eller sådan administrativ praxis i nationell rätt som de som har beskrivits i punkterna III och IV i förevarande beslut förenliga med principerna i EG-fördraget om fri rörlighet för personer (artikel 39 EG och följande artiklar), etableringsrätt (artikel 43 EG och följande artiklar) och friheten att tillhandahålla tjänster (artikel 49 EG och följande artiklar), såsom

de har tolkats i EG-domstolens rättspraxis, och då i synnerhet nationella bestämmelser och nationell administrativ praxis som

- hindrar det driftställe i Italien som en kapitalassociation har, vars huvudsakliga verksamhet bedrivs i Förenade kungariket, från att i värdlandet bedriva verksamhet som består i att organisera och administrera undervisning som förbereder studenterna för tentamina vid universitet och som kapitalassociationen av statliga brittiska organ i vederbörlig ordning har givits befogenhet och tillstånd att bedriva,
- har diskriminerande verkan i förhållande till inhemska rättssubjekt som bedriver liknande verksamhet,
- förbjuder och allvarligt hindrar kapitalassociationens italienska driftställe från att i en annan medlemsstat mot vederlag förvärva tjänster som gör det möjligt för den att bedriva sin ovannämnda verksamhet,
- avskräcker studenter från att anmäla sig till denna utbildning, och
- hindrar de anmälda studenternas yrkesutbildning och hindrar studenterna från att få ett examensbevis som kan hjälpa innehavaren såväl att få tillträde till en yrkesverksamhet som att utöva denna verksamhet med större förtjänst även i andra medlemsstater?

2) Ger rådets direktiv 89/48/EEG av den 21 december 1988, i den tolkning av artikel 2 i direktivet som EG-domstolen här anmodas göra, rättigheter som kan åberopas även innan sådana examensbevis som avses i artikel 1 i direktivet har erhållits? Om svaret på denna fråga är jakande, är sådana bestämmelser eller sådan administrativ praxis i den nationella rättsordningen förenliga med direktivet, även mot bakgrund av domstolens dom av den 7 mars 2002 i mål C-145/99, kommissionen mot Italien (REG 2002, s. I-2235), enligt vilka bestämmelser

- offentliga myndigheter får göra en rent skönsmässig bedömning av huruvida examensbevis för högre utbildning avseende minst treårig yrkesutbildning skall erkännas,
- examensbevis som utfärdats av godkända universitet i Storbritannien endast erkänns om de har erhållits efter det att studenten har genomgått hela utbildningen utomlands, vilket således innebär att examensbevis som utfärdas på grundval av studieperioder som fullgjorts vid utländska institut som bedriver verksamhet i Italien inte erkänns, även om institutet är godkänt och bemyndigat av behörig myndighet i ursprungsmedlemsstaten,
- ett intyg från det italienska konsulatet i det främmande land där examensbeviset har utfärdats skall uppvisas, vilket skall styrka att den berörde faktiskt har vistats där under hela sin universitetstid, och
- examensbevis 'endast' kan erkännas för bedrivande av sådan yrkesverksamhet som redan har bedrivits i ursprungsstaten, vilket således innebär att erkännande överhuvudtaget inte kan ske i syfte att ge en person tillträde till ett reglerat yrke som denne inte tidigare har utövat?

- 3) Vilken är innebörden och räckvidden av begreppet 'skadliga avbrott i yrkesutbildningen' vid tolkningen av rådets beslut 63/266 av den 2 april 1963, och kan begreppet omfatta den situationen att offentliga myndigheter på det nationella planet inför ett permanent system för information genom vilket det understryks att examensbevis som ett universitet har utfärdat inte kan erkännas enligt den nationella rättsordningen om det har utfärdats på grundval av studieperioder som har fullgjorts på det nationella territoriet, även om universitetet i fråga är lagligen godkänt i Storbritannien?"

### Inledande anmärkning

- 33 Vid förhandlingen har den italienska regeringen gjort gällande att nationell rätt i vissa avseenden är felaktigt framställd i beslutet om hänskjutande och att den hänskjutande domstolen inte har beaktat alla relevanta nationella bestämmelser i det nämnda beslutet. Den italienska regeringen har även hänvisat till ändringar av det italienska regelverket och av regelverket i Förenade kungariket, vilka har gjorts efter det att beslutet om hänskjutande fattades, samt till förändringar i förhållandet mellan ESE och NTU.
- 34 Det ankommer inte på domstolen att uttala sig om tolkningen och tillämpligheten av nationella bestämmelser eller att fastställa de faktiska förhållanden vilka är relevanta för utgången i målet vid den nationella domstolen.
- 35 Det ankommer nämligen på domstolen att inom ramen för kompetensfördelningen mellan gemenskapsdomstolarna och nationella domstolar beakta det faktiska och rättsliga sammanhang i vilket tolkningsfrågan ställts, såsom det framställts i beslutet om hänskjutande (dom av den 25 oktober 2001 i mål C-475/99, Ambulanz Glöckner, REG 2001, s. I-8089, punkt 10).

- 36 Tolkningsfrågorna skall därmed behandlas inom ramen för de faktiska omständigheter och det rättsläge som Giudice di pace di Genova definierade i sitt beslut om hänskjutande.

### Tolkningsfrågorna

- 37 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 39 EG, 43 EG och 49 EG utgör hinder för sådan administrativ praxis som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken examensbevis avseende magisterexamen, vilka utfärdats av ett universitet i en medlemsstat inte erkänns i en annan medlemsstat när den undervisning som ligger till grund för dessa examensbevis har givits i denna sistnämnda medlemsstat av en annan läroanstalt i enlighet med ett avtal mellan dessa båda läroanstalter.
- 38 Det bör anges att Valentina Neri har åberopat denna administrativa praxis inför den hänskjutande domstolen till stöd för sitt yrkande om återbetalning av den inskrivningsavgift som hon har erlagt till ESE, medan ESE har invänt mot den nämnda administrativa praxisen och till stöd härför hänvisat till gemenskapsrätten. För att kunna ge ett svar på tolkningsfrågorna, vilket skulle kunna bli användbart när tvisten slits vid den hänskjutande domstolen, skall gemenskapsrätten därmed tolkas i fråga om ESE:s verksamhet.
- 39 I detta hänseende vill domstolen precisera att det utgör en ekonomisk verksamhet som omfattas av kapitlet om etableringsrätten i fördraget att mot vederlag organisera högre utbildning, såvida verksamheten i fråga bedrivs i en medlemsstat av en medborgare i en annan medlemsstat på ett stadigvarande och kontinuerligt sätt, med utgångspunkt i ett huvud- eller lokalkontor i förstnämnda medlemsstat (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 januari 2002 i mål C-439/99, kommissionen mot Italien, REG 2002, s. I-305, punkt 21).

- 40 Eftersom ESE, som har sitt huvudsakliga driftställe i Förenade kungariket, organiserar högre utbildning vid driftställen i Italien och, i förevarande fall, från sitt driftställe i Genua, skall tolkningsfrågorna, i den del de avser de grundläggande friheter som skyddas genom fördraget, behandlas med utgångspunkt i ESE:s etableringsfrihet.
- 41 I artikel 43 EG föreskrivs att inskränkningar av etableringsfriheten skall avskaffas. Varje åtgärd som innebär att det förbjuds, hindras eller blir mindre attraktivt att utöva denna frihet skall anses utgöra en sådan inskränkning (se dom av den 7 mars 2002 i mål C-145/99, kommissionen mot Italien, REG I-2235, s. I-2235, punkt 22).
- 42 För en sådan läroanstalt som ESE, som organiserar utbildning som syftar till att ge studenterna möjlighet att få examensbevis som kan underlätta deras tillträde till arbetsmarknaden, är det av stor betydelse att dessa examensbevis erkänns av myndigheterna i en medlemsstat.
- 43 Det är uppenbart att sådan administrativ praxis som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken vissa examensbevis som utfärdats efter genomgång av den undervisning på universitetsnivå som ESE tillhandahåller inte erkänns i Italien, kan avskräcka studenter från att genomgå denna undervisning och därmed allvarligt störa ESE:s utövning av sin ekonomiska verksamhet i denna medlemsstat.
- 44 Domstolen konstaterar därmed att sådan administrativ praxis som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen utgör en inskränkning av ESE:s etableringsfrihet, i den mening som avses i artikel 43 EG.

- 45 Den italienska regeringen förefaller vilja motivera denna inskränkning med att det är nödvändigt att säkerställa att universitetsundervisningen håller en hög kvalitet. Den har anfört att sådana avtal om universitetsutbildning som det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen inte godtas i den italienska rättsordningen, eftersom sådan utbildning i denna rättsordning fortfarande betraktas som ett "allmänintresse" som utgör ett uttryck för en stats kulturella och historiska värden. Enligt denna regering hindrar ett sådant avtal om universitetsutbildning de behöriga myndigheterna såväl i ursprungsstaten som i värdlandet från att göra en direkt kontroll av de privata rättssubjektens kvalitet.
- 46 Domstolen konstaterar dock att målsättningen att säkerställa att universitetsutbildningen håller en hög kvalitet visserligen uppenbart är legitim för att motivera inskränkningar i de grundläggande friheterna, men att dessa inskränkningar måste vara ägnade att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås och inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål (se dom av den 15 januari 2002, i det ovannämnda målet kommissionen mot Italien, punkt 23).
- 47 Med hänsyn till att avtal mellan italienska universitet och andra italienska inrättningar för högre studier, vilka är jämförbara med avtalet mellan NTU och ESE, enligt artikel 8.1 i lag nr 341/90 förefaller vara tillåtna i den italienska rättsordningen och att det verkar framgå av den i punkt 13 i förevarande dom citerade noten att vägran att erkänna examensbevis som utfärdats under sådana omständigheter som dem som är i fråga i målet vid den nationella domstolen endast avser examensbevis som har utfärdats till italienska medborgare, framstår det inte som om den administrativa praxis som redovisas i beslutet om hänskjutande är ägnad att få till följd att det av den italienska regeringen åberopade målet att säkerställa att universitetsutbildning håller en hög nivå uppnås.
- 48 Den ifrågavarande administrativa praxisen förefaller i vart fall inte uppfylla kravet att den skall stå i proportion till det eftersträvade syftet.

- 49 Såsom generaladvokaten har understrukt i punkt 49 i sitt förslag till avgörande förefaller den administrativa praxis som redovisas i beslutet om hänskjutande helt utesluta prövning från de nationella myndigheternas sida och därmed alla möjligheter att få examensbevis som har utfärdats under sådana omständigheter som de som är i fråga i målet vid den nationella domstolen erkända.
- 50 Domstolen konstaterar att sådan administrativ praxis går utöver vad som är nödvändigt för att säkerställa att det eftersträlvade syftet uppnås.
- 51 Vid sådant förhållande skall den första tolkningsfrågan besvaras så, att artikel 43 EG utgör hinder för sådan administrativ praxis som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken examensbevis avseende magisterexamen, vilka har utfärdats av ett universitet i en medlemsstat inte kan erkännas i en annan medlemsstat när den undervisning som ligger till grund för dessa examensbevis har givits i denna sistnämnda medlemsstat av en annan läroanstalt i enlighet med ett avtal mellan dessa båda läroanstalter.
- 52 Med hänsyn till svaret på den första frågan saknas det anledning att besvara den andra och den tredje frågan.

### Rättegångskostnaderna

- 53 De kostnader som har förorsakats av den italienska regeringen och kommissionen, vilka har inkommit med yttranden till domstolen, är inte ersättningsgilla. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

På dessa grunder beslutar

DOMSTOLEN (femte avdelningen)

— angående de frågor som genom beslut av den 18 april 2002 har ställts av Giudice di pace di Genova — följande dom:

Artikel 43 EG utgör hinder för sådan administrativ praxis som den som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, enligt vilken examensbevis avseende magisterexamen, vilka har utfärdats av ett universitet i en medlemsstat inte kan erkännas i en annan medlemsstat när den undervisning som ligger till grund för dessa examensbevis har utfärdats i denna sistnämnda medlemsstat av en annan läroanstalt i enlighet med ett avtal mellan dessa båda läroanstalter.

Edward

La Pergola

Von Bahr

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 13 november 2003.

R. Grass

V. Skouris

Justitiesekreterare

Ordförande